

KART OG PLAN er 100 år

Inge Revhaug

Inge Revhaug: Kart og Plan – 100 years anniversary

KART OG PLAN: Vol. 68, pp. 9–13. P.O.B. 5003, NO-1432 Ås. ISSN 0047-3278

In 1908, a small group of graduates from the Agricultural University started a journal called *Tidsskrift for Det norske Utskiftningsvæsen*. They were the first graduates from the study programme in Land reallocation and consolidation. The first graduates from this programme finished their education in 1900 and by 1907 a total of 30 graduates had completed the programme. There were about 100 employees in the Land reallocation and consolidation service as a whole in 1908. The name of the journal changed to *Norsk tidsskrift for jordskifte og landmåling* in 1952 and finally to *Kart og Plan* in 1970. The first editor was Albert Berg. He was a driving force behind both the founding of the society established in 1907 (NJKF) that still owns *Kart og Plan*, and the birth of this journal.

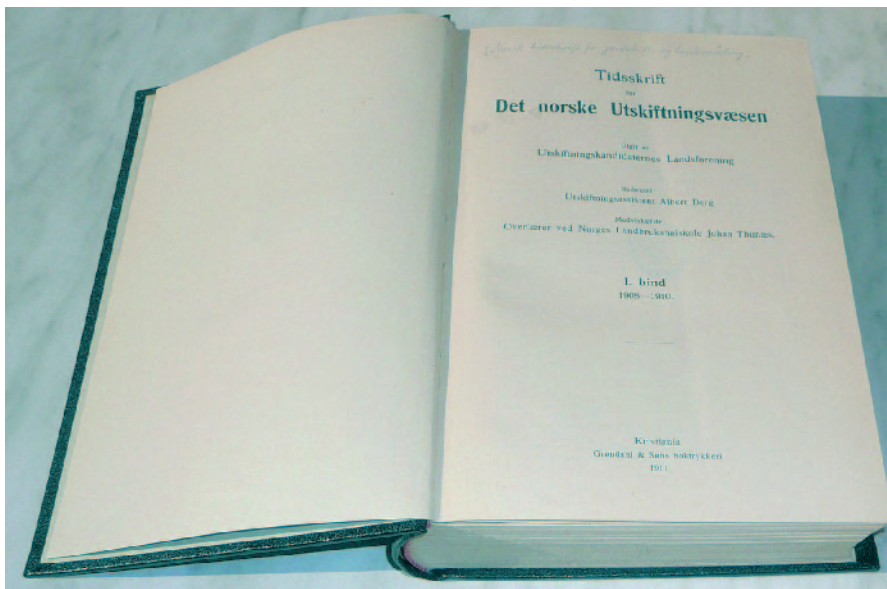
Key words: Kart og Plan history. 100 years anniversary.

Inge Revhaug. Editor of *Kart og Plan*. Department of Mathematical Sciences and Technology. P.O.B. 5003, NO-1432 Ås. E-Mail: inge.revhaug@umb.no

Det er nå 100 år siden det tidsskriftet vi i dag kjenner som *Kart og Plan* ble til. Det var i 1908, som *Tidsskrift for Det norske Utskiftningsvæsen* utgitt av Utskiftningskandidaternes Landsforening.

Norges Jordskifte kandidatforening (NJKF) fører sine aner tilbake til Utskiftningskandidaternes Landsforening. *Kart og Plan*

eies av NJKF. Foreningen feiret 100 år i 2007. I den anledningen ble jubileumboka «*Areal og eiendomsrett*» utgitt. Historien til *Kart og Plan* henger sammen med NJKF sin historie. Jubileumboka er blitt et imponerende verk, der også tidsskriftets historie er behandlet. Derfor blir det bare en kort markering i dette heftet.

Figur 1. De første sider. Bind 1 og 2. 1908–12 (Videnskabers selskabs bibliotek)

Den første redaksjonen besto av utskiftningsassistent Albert Berg som redaktør, og medvirkende var overlærer ved Norges Landbrukshøiskole Johan Thunæs. Albert Berg var den første formann i Utskiftningskandidaternes landsforening. Foreningen ble stiftet året før tidsskriftet i 1907.

Første hefte starter med en innledning. Når jeg leser denne innledningen, er det tydelig at verdenen var vesentlig annerledes i 1908 enn i dag. Den møte og kursvirksomheten vi har i dag var utenkelig. Første setning lyder: «Det er kun en sjelden gang, at utskiftningsetatens mænd har hat anledning til at komme sammen i et noget større antal for at drøfte faglige spørsmål og for at «løfte i flok», hvor det gjaldt berettigede krav for standen i dens helhet.» Det står at møtevirksomheten har innskrenket seg til «utskiftningsformandsmøder» holdt med flere års mellomrom. To møter nevnes, et møte i Bergen i 1898 i anledning spørsmålet om ny «utskiftningslov, utskiftningslærerstillingen ved Landbrukshøiskolen m.v.» og møtet i Kristiania i 1903, da «lovkomiteens og kartkomiteens arbeider» forelå til uttalelse. Det påpekes et behov for en kontinuerlig tanke og meningsutveksling for framskritt og utvikling. Dette behov vil man delvis dekke ved å etablere tidsskriftet.

Med tidsskriftet skal det skapes samfølelse og solidaritet innen standen. De var i 1908 ikke veldig mange i etaten «et faatal av litt over 100 stykker er spredd utover det hele land». Formålet med tidsskriftet er også beskrevet i følgende setning: «Her vil man kunne læse og skrive om ting av fælles interesse og faa forskjellige faglige spørsmål flersidig belyst gjennom diskussion og drøftelse.»

Det fantes i 1907 når foreningen ble dannet, ikke mange utskiftningskandidater. I 1859 ble Den høiere Lanbruksskole paa Aas opprettet. I 1897 ble i praksis skolen omorganisert etter Stortingsvedtak, og Norges Landbrukshøgskole etablert. Høgskolen ble opprinnelig organisert i fem avdelinger. En av disse var Utskiftningsavdelingen. På Utskiftningsavdelingen ble de første studenter tatt opp i 1898. Det var en to-årig utdanning og de første utskiftningskandidater ble uteksaminert i 1900. Totalt var de 7 stykker. Fra

og med 1900 til og med 1907 var det totalt uteksaminert 30 utskiftningskandidater.

Utskiftningskandidatene alene var en meget liten gruppe. De var åpenbart avhengige av å få med flertallet i etaten for å få til et levedyktig tidsskrift. Det var heller ikke mange totalt, litt over 100 som nevnt ovenfor. Jeg går ut fra at det var redaktøren Albert Berg selv som skrev innledningen og hans tanker kommer fram i denne avslutningen, som jeg vil sitere:

«Vi begynder nu med forholdsvis stor tilslutning, og dette vidner om, at der virkelig har været behov for et saadant blad. Men skal foretagendet kunne virke til sin hensigt, saa maa de ældre inden etaten med deres store erfaring og med deres fond av praktisk viden træde støttende til som bidragsydere. Vi unge, som gennem vor forening og under medvirken av Landbrukshøiskolens overlærer i utskiftningsfag har utgit dette skrift, fordi vi deri saa en faktor til utskiftningsvæsenets fremgang og standens vel, hadde ikke dristet oss hertil, hvis vi ikke hadde følt os forvisset om saadan bistand fra de ældres side.»

Et livskraftig tidsskrift ble det. I utgangspunktet var målgruppen Det norske Utskiftningsvæsen (Jordskifteverket). Faglig sett var det den gang eiendomsfag, landmåling og juss som sto sentralt. I de første artiklene behandles blant annet utskiftningsassistentenes lønnsak, overutskiftersaken (man hadde ikke den ankeinstansen) og diskusjonen om etablering av økonomisk kartverk. Med de hjelpemidler som var tilgjengelige i 1908, måtte det ha blitt enormt kostbart å lage et økonomisk kartverk for hele landet. Et Økonomisk kartverk for Norge kom først i gang på 1960 tallet, når fotogrammetrisk kartlegging var godt etablert.

Gjennom tidene har tidsskriftet hatt tre navn:

- Tidsskrift for Det norske Utskiftningsvæsen (1908–1952)
- Norsk tidsskrift for jordskifte og landmåling (1952–1969)
- Kart og Plan (fra og med 1970)

Og det har vært et antall redaktører. Gunnar Balle har gått igjennom årgangene og satt

opp en oversikt, som jeg her bringer i lett redigert form:

Tabell 1. Redaktører:

Bind	År	Ansvarlig redaktør	Medvirkende
1, 2	1908–12	Albert Berg	Johan Thunæs
3	1913–14	Johnas E. Mossige	Johan Thunæs
4	1915–16	Lars Loe	Johan Thunæs
5, 6	1917–20	Albert Berg	Johan Thunæs og Lars Loe
7, 8	1921–22	Lars Eknes	Johan Thunæs og Lars Loe
9	1923	Jonas Kloster	Johan Thunæs og Lars Loe
10	1924–25	Andreas Elgsaas	Johan Thunæs og Lars Loe
11, 12, 13	1926–33	Jonas Kloster	Johan Thunæs og Lars Loe
14	1934–35	Lars Loe	Johan Thunæs og Jonas Kloster
15, 16	1936–39	Lars Loe	Oscar Løvvig ¹ og Johan Thunæs
17, 18	1940–47	Lars Loe	Oscar Løvvig ¹ , Knut J. Moen ¹ og Johan Thunæs
19	1948–49	Knut J. Moen	Ola Juvkam, Lars Matre, Ingvald Harvold og Lars Nyheim
20	1950–51	Knut J. Moen	Kristian Hårberg, Lars Matre, Lars Nyheim og Trygve Solberg (1950)
21	1952–53	Knut J. Moen	Gabriel Gausland, Lars Matre, Lars Nyheim og Olav Kvamme
22	1954–55	Knut J. Moen	Oddmund Øverås ²
23, 24, 25, 26	1956–63	Sverre Øvstedal	Oddmund Øverås ²
27	1964–65	Sverre Øvstedal	Edvin Ørstavik ²
28, 29, 30	1966–70	Gunnar Balle	
31, 32 ... 43	1971–83	Gunnar Balle	Aarstein Waade ²
44, 45, 46	1984–86	Gunnar Balle	Aarstein Waade ³
47, 48 ... 51	1987–91	Gunnar Balle	
52, 53 ... 55	1992–95	Gunnar Balle	Inge Revhaug ³ , Per Kåre Sky ⁴
56, 57 ... 60	1996–00	Gunnar Balle	Inge Revhaug ³
60	1.7. 2000	Per Kåre Sky	Inge Revhaug ³
61	2001	Per Kåre Sky	Inge Revhaug ³ , Kåre Kyrkjeide ³ , Sølve Bærug ³ og August E. Røsnes ³
62	2002	Per Kåre Sky	Inge Revhaug ³ , Geir Harald Strand ³ , Sølve Bærug ³ og August E. Røsnes ³
63, 64 ...67	2003–07	Inge Revhaug	Geir Harald Strand ³ , Solfrid Mykland ³ , Sølve Bærug ³ og August E. Røsnes ³

1 tittel medredaktør

2 tittel redaksjonssekretær

3 tittel redaktør

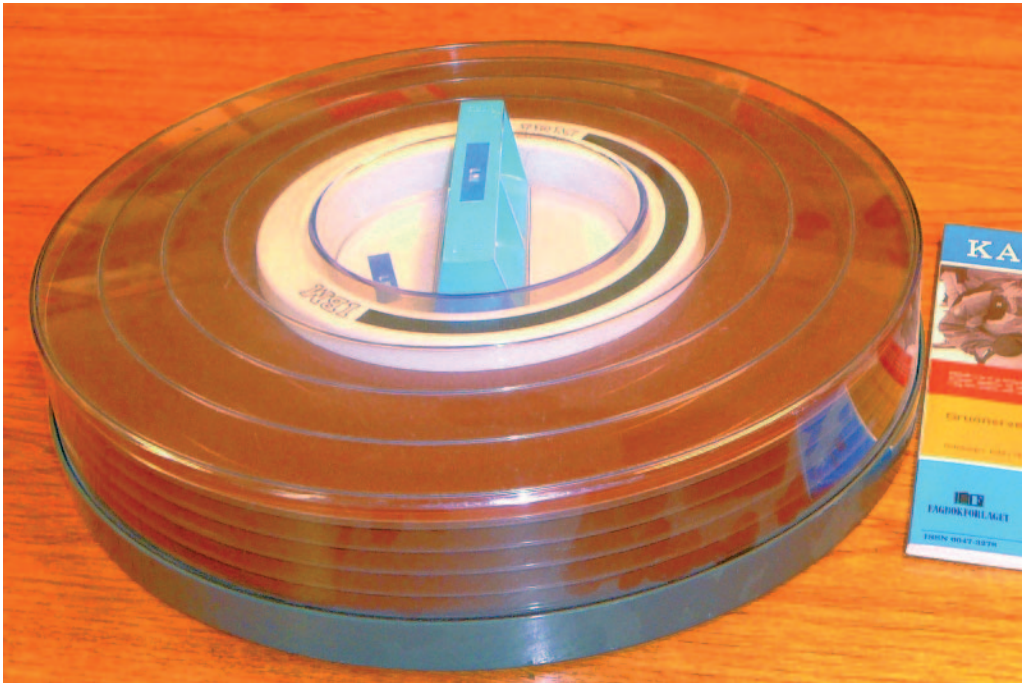
4 tittel konsulent informasjonssystemer

Fra den nyere tid

Tabell 1 gir ikke full oversikt og forteller ikke alt. Det er i tillegg til redaktørene etter hvert også tilknyttet tidsskriftet medarbeidere med andre oppgaver. Min første oppgave i Kart og Plan (år 1972) var som kasserer. Tidsskriftet drev eget forlag fram til 1992. Da gikk Kart og Plan inn i Universitetsforlaget. I 2003 overtok Fagbokforlaget. Før forlagene kom inn måtte redaksjonen ta hånd om alle

administrative oppgaver, som fakturering av abonnement og av annonser, føring av adresselister for utsending av tidsskriftet, regnskap samt rapportering og innbetaling av skatt, arbeidsgiveravgift og moms til staten.

I tillegg bør nevnes at det er egen annonseansvarlig. Annonseinntektene var og er meget viktige for økonomien. Fra år 2000 er engelskspråklig konsulent tilknyttet Kart og Plan.

Figur 2. IBM disc (plate) hvor Kart og Plan sine data ble lagret. Registrene slik de var i 1992 skal fortsatt ligge på platen. Deler av et hefte sees til høyre for å vise platens størrelse.

Kart og Plan hadde en «gullalder» i Gunnar Balle sin tid som redaktør. Rundt 1990 ga Kart og Plan ut 6 hefter per år, med totalt årlig sidetall rundt 500. Årsbudsjettene den gang lå rundt 1. million kroner.

Fra 1996 er Kart og Plan et vitenskapelig tidsskrift innen fagområdene: Geomatikk (listet som: Karttekniske fag – Geodesi – Kartografi – Fotogrammetri – Hydrografi – GIS). Videre: Eiendomsinformasjon – Jordskifte – Eiendomsfag – Arealjuss – Arealplanlegging.

Tidsskriftet har tradisjonelt mottatt støtte fra Statens kartverk, Vegdirektoratet og Miljøverndepartementet. I 2007 mottok Kart og Plan støtte fra Vegdirektoratet og Miljøverndepartementet. Utgiver er Fagbokforlaget og eier er Norges Jordskifte kandidatforening (NJKF), faglig gruppe av Tekna. Det er et samarbeide med GeoForum. Begge foreningenes medlemmer mottar Kart og Plan.

Tidsskriftet har i mange år hatt et godt samarbeid med de nordiske lands tilsvarende tidsskrifter, Nya lantmätaren (Sverige), Landinspektören (Danmark) og Maankäyttö

(Finland), og har det fortsatt. Det nordiske samarbeid fortsetter med et nordisk hefte av Kart og Plan hvert fjerde år.

Fra 1981 ble det av styret i NJKF, faglig gruppe av Tekna, oppnevnt et redaksjonsråd som har som oppgave å gi råd til redaksjonen av tidsskriftet. Redaksjonsrådet oppnevnes for 3-4 års perioder. Rådet når dette skrives, består av: Leiv Bjarne Mjøs, leder, Helge Onsrud, Anton S. Bachke, Eva Irene Falleth og Jan Terje Bjørke.

Ansvarlig redaktør er Inge Revhaug, som er knyttet til UMB (Universitetet for Miljø- og Biovitenskap) Institutt for matematiske realfag og teknologi.

Til redaksjonen er det knyttet 4 fagredaktører, engelskspråklig konsulent og annonseansvarlig. I 2007 er det følgende fagredaktører: I geomatikk: Geir Harald Strand, i eiendomsfag: Solfrid Mykland, i eiendomsøkonomi: Sølve Bærug og i arealplanlegging: August E. Røsnes. Engelskspråklig konsulent er Faye Benedict. Annonseansvarlig er Einar Hegstad.

Kart og Plan sine oppgaver

Som vitenskapelig tidsskrift skal Kart og Plan informere og formidle kunnskap. Nå som for 100 år siden skal det være et organ for «tanke og meningsutveksling for framskritt og utvikling».

For vitenskapelig publisering er Kart og Plan plassert på nivå 1 som publiseringskanal. Det medfører at det gis en viss finansiell uttelling i den nasjonale forskningsfinansieringsmodellen å ha en fagfelleurdert artikkel i Kart og Plan. Tidsskriftet er derfor en aktuell publiseringskanal for forskere. Nivå 2 er beste nivå og gir best uttelling. For et nasjonalt tidsskrift synes plassering på nivå 2 å være uopnåelig.

Helst ønsker vi å ha artikler av interesse for så mange av våre lesere som mulig. Men

det er ikke mulig å dekke alle uten også å ha artikler med sikte på mindre grupper. Vi er avhengige av våre miljøer, at de skriver og sender artikler til Kart og Plan. Det er lesere/forfatterne som skaper tidsskriftet og som både bærer og bringer prosjektet Kart og Plan videre. Gunnar Balle brukte å si at hvert hefte var et under. Vi får håpe på fortsatt mange undre, så Kart og Plan kan være til glede og nytte også i framtiden.

Litteratur

- Berg, Albert. Indledning. Tidsskrift for Det norske Utskiftningsvæsen. 1908. s. 1–2.
- Ravna, Øivind (Red.). Areal og eiendomsrett. Universitetsforlaget. 2007. 724 sider.